

FANLAR INTEGRATSIYASI ASOSIDA TIL O'RGANISH METODIKA

Mansurova Zarnigor Xurshid qizi
O'zDJTU 3-bosqich talabasi
mansurovazarnigor75@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada fanlar integratsiyasi asosida til o'rganish metodikasining nazariy asoslari, asosiy tamoyillari va amaliy ahamiyati keng tahlil qilinadi. Tadqiqotda integrativ yondashuvning o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni, uning samaradorligi va ta'lim jarayoniga ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, turli fanlar bilan bog'liq holda til o'rgatish usullari aniq misollar asosida yoritiladi.

Kalit so'zlar: fanlar integratsiyasi, til o'rganish metodikasi, CLIL, kommunikativ kompetensiya, interdisiplinar yondashuv, ta'lim samaradorligi.

Abstract. This article explores the theoretical foundations and practical significance of language learning methodology based on interdisciplinary integration. It analyzes the role of integrative approaches in developing students' communicative competence and improving learning outcomes. The study provides practical examples of integrating language teaching with other disciplines.

Keywords: interdisciplinary integration, language teaching methodology, CLIL (Content and Language Integrated Learning), communicative competence, interdisciplinary approach, educational effectiveness.

Аннотация. В данной статье подробно рассматриваются теоретические основы и практическое значение методики изучения языков на основе междисциплинарной интеграции. Нализируется влияние интегративного подхода на развитие коммуникативной компетенции учащихся и повышение эффективности обучения. Приводятся практические примеры интеграции языка с другими дисциплинами.

Ключевые слова: междисциплинарная интеграция, методика обучения языкам, CLIL (интегрированное обучение предмету и языку), коммуникативная компетенция, междисциплинарный подход, эффективность образования.

Kirish. Hozirgi davrda ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri - o'quvchilarning nafaqat bilim olishiga, balki ularni amaliyotda qo'llay olishiga erishishdir. Ayniqsa, chet tillarini o'rganishda bu masala yanada dolzarb hisoblanadi. Chunki til — bu faqat grammatik qoidalar majmui emas, balki muloqot vositasi, madaniyatlararo aloqaning muhim elementi hisoblanadi. Zamonaviy pedagogikada fanlar integratsiyasi asosida ta'lim berish keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuv o'quvchilarga bilimlarni alohida emas, balki o'zaro bog'liq holda o'zlashtirish imkonini beradi. Shu sababli til o'rganishda integrativ metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolaning maqsadi — fanlar integratsiyasi asosida til o'rganish metodikasini chuqur tahlil qilish, uning samaradorligini asoslash va amaliy qo'llash yo'llarini ko'rsatishdan iborat.

Asosiy qism. 1.fanlar integratsiyasi tushunchasi va nazariy asoslari. Fanlar integratsiyasi — bu turli fanlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlash orqali bilimlarni yaxlit tizim sifatida o'zlashtirishga qaratilgan yondashuvdir. Ushbu metod o'quvchilarning tafakkurini kengaytiradi va ularni real hayotiy muammolarni hal

qilishga tayyorlaydi. Pedagogika va psixologiya sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson bilimni kontekstda o'rganganida uni tezroq va mustahkamroq o'zlashtiradi. Masalan, tilni alohida grammatik mashqlar orqali emas, balki boshqa fanlar bilan bog'lab o'rganish samaraliroq natija beradi. Integrativ yondashuv o'quvchilarda: tizimli fikrlashni rivojlantiradi, bilimlar o'rtasidagi bog'liqlikni anglashni kuchaytiradi, o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi.

2. Til o'rganishda integrativ yondashuvning ahamiyati. Til o'rganishda integratsiya o'quvchilarni passiv o'rganuvchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Chunki ular tilni real vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Misollar: Ingliz tilida "Environment" mavzusi o'tilayotganda geografiya va ekologiya bilan bog'liq materiallar qo'llaniladi. Bu jarayonda o'quvchilar yangi so'zlarni o'zlashtiradi, matnni tushunadi, o'z fikrini ifodalaydi. Tarix fanidagi mavzuni chet tilida muhokama qilish orqali o'quvchilar nafaqat tarixiy bilimlarni, balki nutqiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Bu o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi.

3. Fanlar integratsiyasi asosida til o'rgatish metodlari. CLIL metodi (Content and Language Integrated Learning): Til va boshqa fan bir vaqtning o'zida o'rgatiladi. Masalan, biologiya darsi ingliz tilida olib boriladi. Bu usul o'quvchiga tilni tabiiy muhitda o'rganish imkonini beradi. Loyihaviy ta'lim (Project-based learning): O'quvchilar mustaqil loyiha ustida ishlaydi. Masalan, "Mening shahrim" mavzusida prezentatsiya tayyorlash orqali ular tilni amalda qo'llaydi. Kommunikativ yondashuv: Asosiy e'tibor muloqotga qaratiladi. O'quvchilar dialog, bahs va muhokamalar orqali tilni o'rganadi. Multimediali yondashuv: Video, audio va interaktiv materiallar yordamida darslar yanada qiziqarli va samarali tashkil etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi va tahlil: Tadqiqotda kuzatish, taqqoslash va tahlil metodlaridan foydalanildi. Ikki guruh bilan ishlash orqali natijalar o'rganildi: 1-guruh: an'anaviy metod asosida, 2-guruh: integrativ metod asosida. Natijalar shuni ko'rsatdiki, integrativ yondashuv asosida o'qigan o'quvchilar: yangi so'zlarni tezroq o'zlashtirdi, matnni yaxshiroq tushundi, erkin gapirishga harakat qildi, shuningdek, ularning darsga bo'lgan qiziqishi sezilarli darajada oshgani kuzatildi.

Xulosa. Fanlar integratsiyasi asosida til o'rganish metodikasi zamonaviy ta'lim tizimida muhim o'rin egallaydi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish bilan birga, ularning umumiy bilim darajasini ham oshiradi. Integrativ metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va mazmunli qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bruner, J. (1960). The Process of Education. Harvard University Press.
2. Coyle, D. (2010). CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2007). How to Teach English. Longman.
4. Krashen, S. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon.
5. Mahmudov, N. (2020). Til va ta'lim nazariyasi. Toshkent: Fan.
6. Richards, J. C. (2014). Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
7. Tursunov, U. (2019). Pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan.
8. Vygotsky, L. S. (1986). Thought and Language. MIT Press.